

גמרא

1 נחלקו תנאים במשנתנו, בדינו של מי שאמר 'הרי זו תמורת עולה
2 תמורת שלמים'. הגמרא מבארת באיזה אופן נחלקו, ומהו יסוד
3 מחלוקתם: **אמר רבי יצחק פרבי יוסי, אמר רבי יוחנן, הכל - כל**
4 **התנאים - רבי מאיר ורבי יוסי** שהזכרו במשנה **מוזרים, פאומר** על
5 בהמת חולין **תחול עליה קדושה זו** - של עולה, **ואחר כך תחול**
6 **עליה קדושה זו** - של שלמים, **שדכריי הכל תפוס לשון ראשון,**
7 והבהמה קדושה בקדושת תמורת עולה שהקדישה תחילה, ומכיון
8 שחלה עליה קדושת תמורת עולה, שוב אין קדושת תמורת שלמים
9 יכולה לחול עליה, כי אין קדושה חלה על קדושה. וכן הכל מודים,
10 שאם אמר על בהמת חולין **לא תחול עליה קדושה זו** - של עולה,
11 **אלא אם כן הלתה** - חלה עליה גם קדושה זו' - של שלמים,
12 **דתרנויהו קדשי** - ששתי הקדושות חלות עליה, ונעשית חציה עולה
13 וחציה שלמים, שהרי גילה דעתו שרצונו שיחולו עליה שתי
14 הקדושות, ולא תחול האחת בלא השניה, ותרעה עד שיפול בה מום,
15 ותמכר, ויביא בדמי חציה עולה, ובדמי חציה שלמים. **ולא נחלקו**
16 **אלא כגון מה ששינו במשנתנו, דאמר על בהמת חולין 'הרי זו**
17 **תמורת עולה תמורת שלמים, דרבי מאיר כבר, מדהנה ליה**
18 **למימר** - מכיון שהיה לו לומר 'הרי זו תמורת עולה ושלמים', והיה
19 במשמע שיחולו שתייהן יחד, ולא אמר כך, אלא **אמר 'הרי זו תמורת**
20 **עולה תמורת שלמים, תניא ליה** - הרי הוא פאומר 'תחול עליה
21 קדושה זו' - של עולה, **ואחר כך תחול עליה קדושה זו** - של
22 שלמים, שהדין הוא שרק קדושת עולה שהקדיש תחילה חלה על
23 הבהמה, ואף כאן, הרי הוא כאומר שתחילה תחול על הבהמה
24 קדושת תמורת עולה, ואחר כך תחול עליה קדושת תמורת שלמים,
25 ונעשית תמורת עולה. וטעמו של רבי יוסי שחולק וסובר שאם לכך
26 נתכוין מתחילה דבריו קיימים, הוא משום שלדעתו הטעם שאמר
27 'תמורת עולה תמורת שלמים' הוא, משום ש**כבר, דאי אמר** - שאם
28 הוא היה אומר 'תמורת עולה ושלמים', הנה **אמינא** - היו דבריו
29 מתפרשים שכוונתו להקדיש חציה בקדושת עולה וחציה בקדושת
30 שלמים, והבהמה היתה קדושה **ואינה קריבה, כי אי אפשר להקריב**
31 **לחצאין, ולכן קא משמע לן** - השמיענו המקדיש באמרו 'תמורת
32 עולה תמורת שלמים', שכוונתו שתפוס הן קדושת עולה בכלולה והן
33 קדושת שלמים בכלולה ותהא ראויה להקרבה, וטעה וסבר שבאופן זה
34 יהיה ניתן להקריבה, וכיון שנתכוין ששתי הקדושות יחולו, דבריו
35 קיימים, ושתי הקדושות חלות, ותרעה עד שיפול בה מום, ותמכר,
36 ויביא בדמי חציה עולה ובדמי חציה שלמים.

37 הגמרא מביאה ברייתא שנתבאר בה אופן נוסף שנחלקו בו רבי מאיר
38 ורבי יוסי: **תנו רבנן, האומר בהמה זו, חציה תמורת עולה, וחציה**
39 **תמורת שלמים, כולה תקרב עולה, דברי רבי מאיר. וחכמים**
40 **אומרים, תרעה עד שתסתאב** - שיפול בה מום, **ותימכר, ויביא**
41 **בדמי חציה** - בדמים שיתקבלו עבור חצי הבהמה שקדוש בקדושת
42 תמורת עולה, **תמורת עולה, ובדמים חציה** - ובדמים שיתקבלו עבור
43 חצי הבהמה שקדוש בקדושת תמורת שלמים, **יביא תמורת שלמים.**
44 **אמר רבי יוסי, אם לך** - לסיים ולומר 'חציה תמורת שלמים'
45 **נתפזן מתחלה, הואיל ואי אפשר להוציא מפיו שני שמות** - של
46 עולה ושלמים **באחת, ולכן הוכרח להקדיש בזה אחר זה, דכריי**
47 **קיימין, ונעשית חציה תמורת עולה, וחציה תמורת שלמים.**

48 שואלת הגמרא: **רבי יוסי** שאמר שדבריו קיימים, **היינו רבנן, ובמה**
49 נחלקו. משיבה הגמרא: **כולה רבי יוסי קתני לה** - רבי יוסי שנה את
50 כל הפיסקא, ו'חכמים' שבברייתא הם רבי יוסי, ואין כאן מחלוקת
51 כלל.

52 הגמרא מביאה ברייתא שנתבאר בה אופן נוסף שנחלקו בו רבי מאיר
53 ורבי יוסי: **תניא אידי, האומר על הבהמה, חציה תהיה עולה,**
54 **וחציה תהיה חטאת, (כולה) הדין הוא שתיקרב עולה, דברי רבי**
55 **מאיר. ורבי יוסי אומר, תמות** - שאנו תופסים לעיקר גם את דבריו
56 האחרונים שאמר שהבהמה תהיה חטאת, ומכיון שאינו מחויב
57 חטאת, אי אפשר להקריבה, ותמות. מוסיפה הברייתא, **ושון** -
58 ושניהם מודים, **פאומר תחילה שהציה תהיה חטאת** ואחר כך אמר

59 **שהציה תהיה עולה, שתמות.**

60 שואלת הגמרא: הפיסקא 'שון' ששינו בברייתא, **מני** - בשיטת מי
61 היא הולכת, הלא בשיטת רבי מאיר היא, שסובר שאם אמר חציה
62 עולה וחציה חטאת, תיקרב עולה, והוצרכה הברייתא להשמיענו
63 שדווקא באופן זה סובר רבי מאיר שהבהמה קריבה, אבל אם אמר
64 חציה חטאת וחציה עולה, מודה שאינה קריבה. ואם כן קשה,
65 **פשיטא, שכשם שסובר רבי מאיר שאם אמר חציה עולה תחילה,**
66 **הרי היא עולה, מכיון שאנו תופסים לעיקר את דבריו הראשונים, כך**
67 **פשוט שהוא הדין להיפך, שאם אמר חציה חטאת תחילה, הרי היא**
68 **חטאת, ומכיון שאי אפשר להקריבה לחטאת, תמות. ולמה הוצרכה**
69 **הברייתא להשמיע דין זה.**

70 משיבה הגמרא: הברייתא הוצרכה להשמיע דין זה, **מהו דתימא אי**
71 **לאו ראשמינין** - אם לא היה משמיע לנו התנא ששנה את הברייתא
72 שבזה מודה רבי מאיר, **הנה אמינא מעמא דרבי מאיר לאו משום**
73 **תפוס לשון ראשון** - שטעמו של רבי מאיר אינו משום שאנו תופסים
74 לעיקר את לשונו הראשון, **אלא היינו מעמא** - זהו טעמו, שסובר
75 **חטאת מעוקרת** - שבהמה שנתערבו בה שתי קדושות, כגון זו שחלו
76 עליה קדושת עולה וקדושת חטאת, **קריבה, מכיון שנתערבה בה גם**
77 **קדושת עולה, שהיא ראויה להקרבה, ואפילו כי אמר חציה חטאת**
78 **והדר (חזור) ואמר חציה עולה קריבה, קא משמע לן דלא** -
79 משמיע לנו התנא ששנה את הברייתא שאין הדבר כן, אלא טעמו
80 של רבי מאיר הוא שאנו תופסים לעיקר את לשונו הראשון, ומכיון
81 שאמר חציה חטאת תחילה, נעשית חטאת, ואינה קריבה.

82 הגמרא מביאה ברייתא שנתבאר בה חידוש דין לדעת רבי יוסי: **תניא**
83 **אידי, מי שאמר, בהמה זו, חציה יהיה עולה וחציה יהיה שלמים,**
84 **הדין הוא שהבהמה קדושה, חציה קדוש בקדושת עולה, וחציה**
85 **קדוש בקדושת שלמים, ואינה קריבה** - ואי אפשר להקריבה, שהרי
86 חציה עולה וחציה שלמים, **ועושה תמורה** - ואם אמר על בהמה
87 אחרת שתהיה תמורתה של זו, חלה קדושה אף על הבהמה השניה,
88 **ותמורתו כיוצא בו** - ודין התמורה כדין הבהמה עצמה, ואינה
89 קריבה, אלא תרעה עד שיפול בה מום, ותימכר, ויביא בדמי חציה
90 עולה ובדמי חציה שלמים.

91 שואלת הגמרא: **מני** - ברייתא זו בשיטת מי היא הולכת, הלא
92 בשיטת רבי יוסי היא, שסובר שאנו תופסים לעיקר גם את דבריו
93 הראשונים וגם את דבריו האחרונים, ושתי הקדושות חלות על
94 הבהמה, ואם כן **פשיטא דקדושה ואינה קריבה** - והלא פשוט הוא
95 דין זה. שמכיון שחציה עולה וחציה שלמים אי אפשר להקריבה,
96 ולמה הוצרכה הברייתא להשמיעו.

97 משיבה הגמרא: **תמורתה איצטרף ליה** - התנא ששנה את
98 הברייתא הוצרך להשמיענו שתמורתה כיוצא בה, **דמהו דתימא,**
99 **נהי** - האף אמנם דהיא עצמה **לא קריבה, מכל מקום תמורתה**
100 **תקרבי, קא משמע לן** התנא ששנה את הברייתא שאין הדבר כן,
101 אלא **מאי שנא היא עצמה דלא קריבה, משום דהויא לה** - שהיא
102 קדושה בקדושה דחוויה, שקדושה שחלה רק על חצי מהבהמה היא
103 קדושה שאינה ראויה להקרבה, **תמורתה נמי** - גם תמורתה **מפני**
104 **קדושה דחוויה קאתיא** - ובאה, ולכן אף היא אינה ראויה להקרבה.
105 הגמרא מבארת מה הדין בשותף שהקדיש את חלקו בבהמה וחזר
106 ולקח את חלק חברו והקדישו: **אמר רבי יוחנן, בהמה של שני**
107 **שותפים, שהקדיש אחד מהשותפים את חציה שהוא שלו, ואחר כך**
108 **חזר ולקח (וקנה) מחבירו את חציה אחרת, והקדישה** - באותה
109 קדושה שהקדיש את חציה הראשון, הקדיש גם את חציה השני, הרי
110 כל הבהמה קדושה, **ואינה קריבה** - ואינה ראויה להקרבה, אלא
111 תרעה עד שיפול בה מום, ותמכר ויקנה בדמיה בהמה אחרת
112 ויקריבנה. שכן בשעה שהקדיש את חציה הראשון לא היתה ראויה
113 להקרבה, שהרי חציה השני היה חולין באותה שעה, ומכיון שנדחת
114 שעה אחת שוב אינה ראויה למזבח אף לאחר שהוקדשה כולה.
115 **ועושה תמורה** - אם אמר על בהמה אחרת שתהיה תמורתה של זו,
116 נעשית תמורה, **ותמורתה**

תמורה דף כו עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שני) קלה

42 הָרִי זֶה תְּמוּנָהּ, וחלה קדושה על הבהמה של חולין ולוקה, ואף
 43 הבהמה של הקדש לא יצאה מקדושתה. שלשונות אלו משמעותם
 44 הוא שתיתפס הבהמה של חולין בקדושת הבהמה של הקדש.
 45 אבל אם אמר על הבהמה של הקדש הרי זו מְחולֶלֶת עַל בהמה זו
 46 של חולין, אִין זו תְּמוּנָהּ, ולא חלה קדושה על הבהמה של חולין
 47 ואינו לוקה, שאין זה לשון של התפסה, אלא שאומר שתעבור
 48 הקדושה מהבהמה של הקדש לבהמה של חולין. וחילול גם אין כאן
 49 כיון שאין בהמה של הקדש מתחללת כשהיא תמימה.
 50 וְאִם הָיָה הַקֹּדֶשׁ בְּעַל מוֹם, שאז יכול הוא להתחלל על הבהמה
 51 של חולין, ואמר על הבהמה של הקדש, הרי זו מחוללת על הבהמה
 52 של חולין, וְיִצֵא הַקֹּדֶשׁ לְחֹלִין. וכשהוא מחלל בהמה בעלת מום
 53 של הקדש, על בהמה של חולין, צָרִיךְ לְעֻשׂוֹת דָּמִים – צריך שתהיה
 54 הבהמה של חולין שהוא מחלל עליה, שזה כמו הבהמה של הקדש
 55 שהוא מחלל, שלא יתאנה ההקדש בחילולו.

נמרא

56 שנינו במשנה, שלשון 'תחת' עושה תמורה. תמורה הגמרא: לְמִימָרָא
 57 – האם בא הדבר לומר, ד'תחת' לְיִשְׁנָא דְאִתְּפוּסִי הוּא – הוא לשון
 58 שמשמעותו הוא שתיתפס הבהמה של חולין בקדושת הבהמה של
 59 הקדש, וְרַמְיָנְהוּ – ויש להקשות על כך, ממה ששינוי בברייתא, שאם
 60 היו לפניו בהמה של קֹדֶשׁ בְּרֶכֶת הַבַּיִת, ובהמה של חולין, וְאָמַר על
 61 הבהמה של חולין, הרי זו חֲלִיפַת בְּהֵמָה זו של בֶּדֶק הַבַּיִת, או שאמר
 62 הרי זו תְּמוּנָתָא זו, לֹא אָמַר בְּלוֹם, שלשונות אלו הם לשונות של
 63 תמורה, ואין תמורה בקדשי בֶּדֶק הַבַּיִת, וגם אין הבהמה של הקדש
 64 מתחללת על הבהמה של חולין, כיון שאין לשונות אלו, לשונות של
 65 חילול. אבל אם אמר על הבהמה של חולין, הרי זו תַּחַת בְּהֵמָה זו
 66 של הקדש, או שאמר על הבהמה של הקדש הרי זו מְחולֶלֶת עַל
 67 בהמה זו של חולין, דְּבָרֵינוּ קְרִימִין, ויצאה הבהמה של הקדש לחולין,
 68 והבהמה של חולין קדושה תחתיה. ומבארת הגמרא את הקושיא:
 69 וְאִי סֵלְקָא דְעֵתִיקָא – ואם עולה בדעתך לומר, ש'תחת' לְיִשְׁנָא
 70 דְאִתְּפוּסִי הִיא – הוא לשון שמשמעותו הוא התפסה ולא חילול,
 71 קשה, מֵאִי שְׁנָא רִישָׁא וּמֵאִי שְׁנָא סִפָּא – מדוע שונה הדין ברישא,
 72 שאמרו שעל ידי לשון תמורה וחליפין לא נתחללה הבהמה של
 73 הקדש, מהסיפא שאמר 'תחת', שאמרו שנתחללה הבהמה של
 74 הקדש, והלא גם 'תחת' הוא לשון של התפסה כמו תמורה וחליפין,
 75 כמו שמבואר במשנה. אלא ודאי מוכח מברייתא זו, ש'תחת', הוא
 76 לשון של חילול.
 77 מתרצת הגמרא: אָמַר אֲבִי, תַחַת, מְשַׁבְּחַת לָהּ לְיִשְׁנָא דְאִתְּפוּסִי
 78 – אתה מוצא שנאמרה גם בלשון של התפסה, וְלִישְׁנָא דְאִתְּפוּסִי –
 79 וגם בלשון של חילול. מבארת הגמרא: לְיִשְׁנָא דְאִתְּפוּסִי – מצאנו,
 80 דְבִתְיָב – שנאמר בנגעי מצורע (ויקרא יג ב)

1 בְּיִצֵּא קָה – שאף היא אינה קריבה, הואיל ובאה מכח קדושה
 2 דחוויה.
 3 הגמרא מבארת את הדינים הנלמדים מדברי רבי יוחנן. אומרת
 4 הגמרא: שְׁמַע מִינֵהּ מדברי רבי יוחנן תַּלְתָּה, וכל שלשת הדינים הם
 5 בענין דיחוי בקרבן, שְׁמַע מִינֵהּ דְקִדּוּשַׁת דָּמִים נְדָחָה – שאף בהמה
 6 שלא נתקדשה אלא בקדושת דמים ונדחית מהקרבה, נדחית
 7 מהקרבה לעולם, שבהמה זו שהקדיש חציה לא נתקדשה בקדושת
 8 הגוף אלא בקדושת דמים, שהרי אינה ראויה להקרבה, ונדחית
 9 מהקרבה למזבח לעולם. וְשַׁמַּע מִינֵהּ שֵׁנָה שלא רק קרבנות שחוטים
 10 נדחים, אלא גם בְּעַלִי (מומזין) [תִּיּוֹם] שנדחו מהקרבה הרי הם נְדָחִין
 11 מהקרבה לעולם. וְשַׁמַּע מִינֵהּ שֵׁנָה שְׁדוּרָה שְׁדוּרָה – שנדחה
 12 מתחילת הקדשו, כגון בהמה זו שמשעה ראשונה שהקדישה נדחית
 13 מהקרבה, תְּנִי דִיחֻי, ודין דיחוי אינו אמור רק בקרבן שהיה ראוי
 14 מתחילה להקרבה ואחר כך נדחה.

15 רבי מאיר ורבי יוסי נחלקו (לעיל ע"א) בדין בהמה שהקדיש חציה
 16 לעולה וחציה לשלמים. הגמרא מבארת מה הדין לדעתם כשהקדיש
 17 את הבהמה, חציה בקדושת מעשר, וחציה בקדושת עולה או תמורה:
 18 אָמַר אֲבִי, הַכֹּל – כל התנאים [רבי מאיר ורבי יוסי] שהזכירו
 19 בברייתא (לעיל ע"א) מוֹדִים, הֵיכָא דְאָמַר על בהמה שחציה יקדש
 20 לקרבן עוֹלָה וְחֻצְיָה יקדש לקרבן מַעֲשֵׂר בהמה, שֶׁלְדָבָרֵי הַכֹּל עוֹלָה
 21 היא קְרִיבָה, ואפילו אם נתכוון מתחילה שחציה יהיה מעשר, מכיון
 22 שקדושת מעשר אינה חלה אלא בדרך מנין [שמנה תשע בהמות
 23 לפניו, ואותה מנה עשירית].

24 מסתפקת הגמרא: הֵיכָא דְאָמַר על בהמה שחציה יהיה תְּמוּנָהּ,
 25 וְחֻצְיָה יהיה מַעֲשֵׂר, מֵאִי – מה דין הבהמה, האם לתְּמוּנָהּ היא
 26 קְרִיבָה, שְׁבִין תְּמוּרָה נִוְהַתָּ בְּכָל הַקֹּדֶשִׁים, אבל מעשר נוהג רק
 27 בבהמת חולין, ואינו נוהג בבהמת קדשים, כמו ששינוי במסכת
 28 בכורות (ג). אִו דְלָמָּא לַמַּעֲשֵׂר היא קְרִיבָה, שְׁבִין מְקַדְּשֵׁי לְפָנָיו
 29 וְלֹא־חֲרִי, שגם אם טעה ואמר על הבהמה התשיעית שמנה, שתהיה
 30 מעשר, או טעה ואמר על הבהמה האחת עשרה שמנה, שתהיה
 31 מעשר, קדושה חלה עליה. מסיקה הגמרא: תִּיקּוּ – תעמוד שאלה זו
 32 בספק, שלא נפשטה.

משנה

33 המשנה מבארת אלו לשונות עושים תמורה. שאין התמורה חלה
 34 אלא בלשון שמשמעותו הוא התפסה, שאומר שהבהמה של חולין
 35 תיתפס בקדושת בהמה של הקדש. אבל לשון של חילול, שאומר
 36 שהקדושה של הבהמה של הקדש, תעבור על הבהמה של חולין,
 37 אינו עושה תמורה.
 38 אומרת המשנה: אם היו לפניו בהמה של הקדש ובהמה של חולין,
 39 ואמר על הבהמה של חולין, הָרִי זו תַּחַת בְּהֵמָה זו של הקדש, או
 40 שאמר הרי זו תְּמוּנָתָא זו, או, הרי זו חֲלִיפַת זו, בכל הלשונות הללו,
 41

אגרות קודש

ב"ה, כ"ט אדי"ש, תשי"ט
 ברוקלין.

הרה"ג וו"ח אי"א נר"נ וכו' מו"ה אליעזר ירוחם שי

שלום וברכה!

מאשרים קבלת הפתקא דכתי"ר מיום השני, ציון לדברי הדי"ח על התורה, בפירוש מאמר רז"ל,
 האומר סלע זה לצדקה וכו' ה"ז צדיק גמור.

ומלתא אלבישייהו יקירא, והרי ששים רבוא פירושים בדרוש, כמבואר בשער הגלגולים הקדמה

י"ז.

בכבוד ובברכה לחג הפסח כשר ושמש.